

Crec que tots sabeu prou bé què va passar a la província el propassat novembre, i més encara què vam visitar el provincial i un servidor en aquelles dates, perquè hom ha “vist” gràficament persones i llocs per on vàrem passar... El que potser no sabeu o no coneixeu tant –perquè els reportatges no ho diuen– és allò que “cercàvem” també: què hi ha en aquelles terres de la nostra “presència” catalana? Una presència més antiga del que pot semblar-nos: comença, ja, en el segle XVII i perdura –i s’incrementà moltíssim– fins fa molt pocs anys. De fet –encara viuen religiosos que hi van treballar personalment–, Mèxic i Nord-Amèrica són llocs on la nostra província hi ha estat. I a nosaltres ens interessava saber i “veure” tot això amb “documents a la mà”. I de documents n’hem trobat un bon feix. És el que us vull explicar ara –ni que sigui molt a corre-cuita– amb les dates històriques.

MÈXIC

La història carmelitana a Mèxic té, per a nosaltres, dues etapes:

1. De 1585 a 1834

És la història de la Província de Sant Albert. Una província que com podeu veure entra ja en el seu quart segle. Doncs bé, durant aquests 249 anys –tot i que era *de facto* una província autònoma com les altres de la congregació espanyola–, des de Madrid, on hi havia la casa generalícia, cada tres anys (i sempre que creien que ho demanava “el bien de la Orden”) els superiors generals enviaven un “visitador” que gairebé sempre es transformava, després, per nomenament de Madrid, en provincial de Sant Albert de Mèxic; visitador que s’endua els seus companys i moltes vegades tota una col·lecció de religiosos d’altres províncies de la Península Ibèrica. Només cal fullejar els registres de la Casa de Indias, de Sevilla. Això què vol dir per a nosaltres? Doncs que entre els esmentats visitadors o religiosos hi ha catalans. I això forma part de la història.

2. De 1906 a 1926

Som en el temps de la nostra “restauració”. Des de finals del segle passat, quan l’Orde es va instaurar a Espanya, les noves províncies –i per imposició del govern espanyol– varen haver d’assumir “las misiones de Ultramar”, i això els encoratjà a establir-se a Mèxic. Quan es restaurà la nostra província el 1906 ja hi treballaven d’altres. I entre els d’Aragó i València hi havia catalans que romangueren aleshores –com altres religio-

* [Publicat a *Butlletí informatiu. Carmelites Descalços de Catalunya i Mallorca*, 38 (abril 1984), pp. 11-14.]

sos– en les cases que el Definitori General assignà a Catalunya: Mazatlán i Durango, i més tard també Morelia. Tot, però, va finir amb l'expulsió de 1926.

La nostra visita a Mèxic, a l'arxiu provincial, del 24 de novembre a l'1 de desembre, era per a investigar les fonts originals d'ambdues èpoques. Arxiu, per cert, bastant fornit de documentació, però mai tota la que hom voldria. Vaig tenir possibilitat d'anar a l'Arxiu Notarial de la Ciutat i sobretot –per tres vegades– a l'Arxiu del Museu Antropològic, on hi ha manuscrits molt valuosos de tots els ordes religiosos. Tinc unes 300 fotocòpies, i encara n'espero més.

NORD-AMÈRICA

Ja sabeu que aquí hi ha estat compromesa fins ara la nostra província, des de gener del 1912. Primer de tot en l'estat d'Arizona, al bisbat de Tucson, amb moltes parròquies i sobretot amb l'entrega generosa de molts religiosos al servei del poble en uns indrets que si no es veuen no es poden valorar com cal. Jo em creia que era una altra cosa..., més còmoda i planera... “Los minerales” no eren pas de pel·lícula... Gràcies al P. Anastasi i als “catalans” que continuen la història carmelitana dintre de la nova província de Califòrnia-Arizona, vàrem conèixer, del 8 al 16 de novembre, unes quantes d'aquestes parròquies a ciutat i als “picatxos”... Tot saludant i compartint realitats presents i passades, el P. Anastasi ens va posar a l'abast tot l'arxiu de la nostra delegació d'Arizona. És molt ric: són gairebé 50 anys (1912 a 1959) sota la nostra administració provincial. Hi ha de tot una mica, coses oficials i comunicacions personals força interessants per a la història catalana.

També va ésser interessant –en la nostra visita-excursió, per exemple, a Morenci, Superior, Heyden, Florence Kearny, etc.– examinar els llibres sacramentals dels inicis de la nostra presència en aquestes parròquies, diguem-ne rurals. D'algunes d'aquestes pàgines com de l'arxiu de Tucson ens hem endut prop de mil xerocòpies.

Un altre indret important per a la nostra història a Amèrica és el convent de Washington, una fundació feta per la nostra província; i allí vam romandre del 15 d'octubre de 1916 fins a l'agost del 1940, data de la formació de la nova província carmelitana de Washington. Mentre va ésser nostre hi va haver novicis i estudiants. Això vol dir la importància que tot seguit –com era lògic– se li va donar. El P. Antoni Parra –per donar un nom encara testimoni real– va estudiar-hi uns anys de Teologia i es doctorà a la Universitat Catòlica, molt a prop de casa, en Dret canònic.

La importància del convent fa veure, ja, el nostre desig de consultar, per quatre dies, el seu arxiu. Llibres oficials i correspondència, com també la bona biblioteca que tenen, amb moltes coses del nostre temps ens van ajudar a reconstruir una mica la nostra història catalana a la ciutat dels Congressos... Per cert que tota la comunitat, i molt singularment el prior, P. Sullivan, ens varen donar moltes facilitats... I a l'hora de pagar les 291 xerocòpies, res de res, tot a compte seu. Gràcies.

I ara que m'ha sortit aquesta paraula tan expressiva, vull emprar-la altra vegada per a adreçar-la a tota la província: “gràcies”, perquè he tingut aquesta possibilitat de conèixer tantes coses “noves” per a mi (Nord-Amèrica i Mèxic). Però, sobretot, perquè he pogut recollir força documentació històrica de la presència catalana tant a Mèxic, en les dues èpoques esmentades (1585-1834 i 1906-26) com a Nord-Amèrica: Arizona (1912-59) i Washington (1916-40). Una bona informació per a celebrar el IV Centenari de la província i el proper V Centenari del descobriment d'aquell continent.